

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ імені Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

Летою 2020 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування зі спеціальності
для вступу на 5 курс для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю

«061 Журналістика»

Миколаїв - 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем **магістр** за спеціальністю **061 «Журналістика»**, галузі знань **06 «Журналістика»**.

Майбутній фахівець повинен мати систему знань з навчальних дисциплін, що викладалися протягом чотирьох років. Зокрема, таких фахових дисциплін, як «Теорія журналістики», «Журналістський фах», «Теорія і методика журналістської творчості» «Журналістська етика», «Медіаправо», «Журналістське розслідування», «Інтернет-журналістика», «Теле- і радіожурналістика», «Газетна журналістика», «Сучасна мова ЗМІ і текстознавство». На основі цих дисциплін складено тестові завдання для вступного випробування.

Мета фахового вступного випробування полягає у виявленні творчих можливостей майбутніх фахівців, їхньої здатності вирішувати ті ситуації, які можуть виникнути у майбутній журналістській діяльності.

Вступник повинен знати:

- основні закони комунікації;
- комунікаційні інструменти для створення і просування медіапродукції;
- специфіку журналістики як науки та різновиду суспільно-політичної діяльності;
- історію виникнення і розвитку журналістики;
- теоретичні особливості формування соціальної позиції журналіста;
- основні юридичні засади журналістської діяльності;
- особливості організації виробничого процесу;
- лексичні, фонетичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні засоби на рівні фахового спілкування;
- специфіку усної та писемної форм української мови в науковому й офіційно-діловому стилях із урахуванням фахової спрямованості;

Вступник повинен вміти:

- окреслювати особливості організації журналістської діяльності;
- продукувати журналістські твори відповідно до основних жанрів;

- свідомо застосовувати правила української орфографії та пунктуації під час письма;
- дотримуватися орфоепічних правил під час усного мовлення;
- оформити текст згідно з нормами української орфографії, орфоепії, пунктуації, нормами сучасного українського формотворення і слововживання, граматичними нормами;
- аналізувати власне мовлення та критично ставитися до власних помилок.

Фахове вступне випробування включає такі модулі дисциплін:

1. Модуль I «Вступ до спеціальності»

Тема 1. Журналістика як діяльність

Журналістика як наука і предмет вивчення. Журналістика як суспільно-політична діяльність.

Тема 2. Журналістика як система

Журналістика у системі соціальних інститутів. Журналістика як система ЗМІ.

Тема 3. Журналістика як галузь

Журналістика як галузь масово-інформаційної діяльності. Журналістика як галузь творчої діяльності. Журналістика у законодавчому аспекті та свобода слова журналіста.

2. Модуль II «Теорія журналістики»

Тема 1. Предмет, структура і завдання курсу «Теорія журналістики»

Основи журналістики як науки і сфери діяльності. Журналістська професія в сучасному суспільстві. Специфіка журналістської професії. Джерела становлення майбутнього фахівця-журналіста. Журналістика як предмет вивчення. Характеристика дисциплін журналістського циклу. Культура розумової праці у процесі вивчення журналістики. Журналістська освіта у світі та в Україні. Основні напрями професійної діяльності журналіста.

Тема 2. Журналістська освіта. Педагогіка журналістики.

Журналістика як предмет вивчення. Характеристика дисциплін журналістського циклу. Культура розумової праці у процесі вивчення журналістики. Журналістська освіта у світі та в Україні. Основні напрями професійної діяльності журналіста.

Тема 3. Виникнення і розвиток журналістики. Моделі журналістики.

Причини та умови виникнення журналістської діяльності. Основні історичні етапи розвитку журналістики. Протожурналістські явища. Типи знакової інформації та специфіка обміну нею. Зародження інформаційних процесів. Характерні риси протожурналістських явищ періоду виникнення державності. Особливості розвитку української та світової журналістики. Чотири теорії преси.

Тема 4. Функції журналістики

Поняття функції стосовно журналістики. Загальна характеристика функцій журналістики. Ідеологічні функції. Культурно-освітні, рекламно-довідкові, рекреативні функції. Безпосередньо організаторські функції. Функції журналістики як система. Їхня взаємодія

Тема 5. Соціальна позиція журналіста

Формування соціальної позиції. Соціальна позиція та система принципів діяльності. Система принципів журналістики. Проблема принциповості журналіста. Принципи журналістської діяльності й принциповість журналіста. Принципи об'єктивності, правдивості й відстороненості в діяльності журналіста. Принципи актуальності й масовості (правило інтегрального інтересу). Принцип гуманізму в діяльності ЗМІ. Патріотизм та інтернаціональність у ЗМІ. Проблема обстоювання демократичних свобод і принципів у сучасній українській журналістиці.

Тема 6. Дієвість та ефективність журналістської діяльності

Результативність журналістики та її форми. Дієвість журналістики та шляхи її підвищення. Проблема ефективності як результат контактів з аудиторією.

Тема 7. Журналіст як суб'єкт діяльності ЗМІ

Фахові якості журналіста. Громадянська відповідальність журналіста. Правове становище журналіста. Психологічно-особистісні якості журналіста-професіонала. Критерії психологічного портрета журналіста і нюанси професії. Співвідношення рис характеру і оптимальний вибір журналістської спеціалізації. Професійні якості журналіста. Специфічні вимоги професії та їх залежність від спеціалізації журналіста.

Тема 8. Журналістика як творчість

Види журналістської діяльності та формування інформаційної політики. Форми реалізації інформаційної політики. Типи та методологічні основи творчості. Психологічні основи і регулятиви творчої діяльності. Основні форми суспільної реалізації творчої діяльності людини. Специфіка творчої діяльності журналіста. Співвідношення понять «творчість» і «майстерність» у діяльності журналіста. Основні види і специфіка творчої діяльності журналіста-практика. Наукова творчість в журналістиці, її специфіка.

Тема 9. Юридичні засади журналістської діяльності.

Міжнародні правові документи в галузі регламентації прав і свобод журналістської діяльності. Законодавство України, що регламентує діяльність ЗМІ. Закон України «Про інформацію». Закон України «Про телебачення і радіомовлення». Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». Авторське право в журналістиці. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Журналіст у суді. Основні причини і можливості для подання позову на журналіста. Соціальна та юридична відповідальність журналіста і ЗМІ.

Тема 10. Журналістика та проблема інформаційної безпеки

Поняття інформаційних воєн. Концепція інформаційної безпеки України і стан її виконання. Проблема інформаційної безпеки у світі. Інформаційний тероризм. Поняття «інформаційна боротьба» та «інформаційна війна» як

показники ролі ЗМІ в житті світового суспільства. Медіаобраз України в світовому інформаційному полі.

3. Модуль III «Журналістський фах»

Тема 1. Свобода слова – свобода журналіста

Комунікація і суспільство. Свобода слова як основний принцип діяльності ЗМІ. Її правовий зміст. Журналістика і державна ідеологія. Професійні стандарти журналістської діяльності. Друковане видання. Етапи і методи роботи.

Тема 2. Організація роботи журналіста

Організаційні моменти роботи журналіста. Журналістський матеріал: задум, тема, реалізація. Журналіст як дійова особа. Адресність журналістського матеріалу. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики.

Тема 3. Газетно-журнальне виробництво. Інформаційні жанри

Інформаційні жанри. Специфіка розвитку. Замітка. Інформаційний звіт. Репортаж. Репортерська діяльність у пресі. Інформаційне інтерв'ю. Інформаційна кореспонденція. Інформаційний звіт. Некролог.

Тема 4. Аналітичні методи і жанри

Журналістські аналітичні методи. Аналітичні жанри в газеті. Аналіз як метод. Кореспонденція. Висвітлення соціальних питань, а також таких тем, як медицина й освіта. Аналітичний коментар як метод і самостійний жанр. Практика коментування. Аналітичне інтерв'ю: методика збору й організації інформації. Аналітичне інтерв'ю: логіка, аргументація, внутрішня драматургія. Стаття.

Полемічна стаття. Проблемна стаття. Огляд. Лист. Огляд преси. Огляд міжнародної інформації. Іронічний політичний огляд: методи й засоби. Критика і журналістика: спільне та відмінне. Літературна критика: функції, форми, методи. Театральна критика. Рецензія. Театральна рецензія. Журналістське розслідування. Висвітлення політичної та економічної тем. Рейтинг.

4. Модуль IV. «Сучасна українська мова ЗМІ і текстознавство»

Тема 1. Граматичний практикум (ГП). Складні випадки визначення роду іменників.

Тема 2. Лексичний практикум (ЛП). Уживання паронімів.

Тема 3. Орфографічний практикум (ОП). Правопис ненаголошених голосних.

Тема 4. Практикум зі слововживання та фразеології

Тема 5. Фонетичні транскрибування літературної вимови.

5. Модуль V. «Теорія і методика журналістської творчості».

Тема 1. Методи збору інформації в журналістиці.

Тема 2. Композиція, конфлікт, сюжет журналістського твору.

Тема 3. Процес написання журналістського твору.

6. Модуль VI. «Журналістська етика»

Тема 1. Етика – загальні поняття

Сутність і норми етики. Основні різновиди етики. Моральна свідомість. Журналістська етика. Суспільне завдання журналіста. Етика і право. Розвиток журналістської етики в новітній історії України. Загальні принципи етики журналіста.

Тема 2. Професія – журналіст.

Права і обов'язки журналіста в контексті норм етики. Конфлікт інтересів. Ставлення до пільг. Журналіст у ринкових умовах. Етика фрілансу. Етика стосунків у редакції. Етична проблема псевдоніма.

Тема 3. Журналіст і суспільство.

Журналістська відповідальність. Культурні традиції в журналістській творчості. Етичні вимоги до журналістських повідомлень. Захист суспільної моралі в мас-медіа. Журналістські права та обов'язки в світлі Європейської конвенції з прав людини. Журналіст і безпека держави.

7. Модуль VII. «Медіаправо»

Тема 1. «Статус ЗМІ в Україні. Конституційно-правові відносини»

Тема 2. «Права та обов'язки журналістів»

Тема 3. «Основні положення деяких Законів України, що регулюють діяльність ЗМІ»

8. Модуль VIII. «Журналістське розслідування»

Тема 1. Журналістське розслідування як жанр.

Тема 2. Джерела інформації. Відкриті бази даних. Робота з документами. Фактчекінг і верифікація інформації.

Тема 3. Історія методів пошуку інформації

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі журналістики.

ІІІ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті цієї програми. Кожне тестове питання оцінюється у 6,66 бали. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 200 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6,66	13,32	19,98	26,64	33,3	39,96	46,62	53,28	59,94	66,6
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
73,26	79,92	86,58	93,24	100	106,66	113,32	119,98	126,64	133,36
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
139,96	146,62	153,28	159,94	166,6	173,2	179,92	186,58	193,24	200

Набрані бали включаються до загального вступного рейтингу студента.

Користуватися додатковою літературою під час написання вступного випробування не дозволяється.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Основна:

1. Ахмадулин Е. В. Основы теории журналистики : учеб. пособ. [для студ. высш. учеб. зав.] / Е. В. Ахмадулин. – М. : Ростов н/Д, 2008. – 320 с.
2. Здоровега В. І. Вступ до журналістики : Текст лекцій / В. І. Здоровега. – 2-ге вид. – Л., 1998. – 87 с.
3. Карпенко В. Журналістика: основи професійної комунікації : посібник / Віталій Карпенко. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник для студ. вузів / І. Л. Михайлин. – Вид. 3-є, доп. і поліп. – К. : Цент учбової л-ри, 2003. – 284 с.
5. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики : учеб. пособие / Е. П. Прохоров. – 5-е изд., испр. и доп. – М. : Изд-во РИП-холдинг, 2001. – М. : Аспект Пресс : Изд-во МГУ, 2003. – 367 с.

Додаткова:

1. Буайаваль І. Інтернет у роботі журналіста / Ізабель Буайаваль. – К., 1999. – 96 с.
2. Белебега І. Честь України / Іван Белебега. – Харків, 2001. – 295 с.
3. Братко-Кутинський О. Феномен України / Олексій Братко-Кутинський. – К., 1996. – 300 с.
4. Ворошилов В.В. Журналистика: Учебник. - СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2002. - 655 с.
5. Вуароль М. Гід газетяра / Мішель Вуароль. – К., 2000. – 62 с.
6. Еверет, Девід. Учебный посібник репортера / Девід Еверет. – К. : IREX ПроМедіа Україна, 1999.
7. Іванов, Валерій. Журналістська етика / Валерій Іванов, Володимир Сердюк. – К. : Вища школа, 2006. – 232 с.
8. Закон України Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні [Текст] : офіц. текст: за станом на 11. 05. 2004 // У збірнику Українське законодавство. Засоби масової інформації. – К. : IREX, 2004. – С. 83 – 97.
9. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навчальний посібник / Валерій Іванов ; за науковою редакцією В. В. Різуна. – К. : Центр Вільної Преси, 2010. – 258 с.
10. Картер М. Як керувати редакцією газети / М. Картер, А. Кей Гіліан. – К. : IREX ПроМедіа Україна, 1999. – 68 с.
11. Коханова Л. А. Основы теории журналистики : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. „Журналистика” / Л. А. Коханова, А. А. Калмыкова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 536 с.
12. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці / О. Кузнецова. – Львів, 1997.
13. Кузнецова О. Аргументація в публіцистиці / О. Кузнецова. – Львів, 1997.

14. Кузнецова О. Основи масової комунікації / О. Кузнецова. – Львів, 1996.
15. Лизанчук В. В. Єдиний національний інформаційний простір України: реальність чи міф? / В. В. Лизанчук // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1995.
16. Лизанчук В. В. Українське державотворення і свобода слова / В. В. Лизанчук // Вісн. Київ. ун-ту. Сер.: Журналістика. – 1995. – Вип. 2. – С. 26 – 43.
17. Мас-медіа у термінах і визначеннях / укладач Ю. В. Бондар. – К., 2005. – 222 с.
18. Місьо М. Правничі засади діяльності журналістів в Україні / М. Місьо, Н. Петрова, В. Ситцевой. – К. : IREX ПроМедіа Україна, 2000.
19. Міхновський М. Націоналізм – всесвітня сила / Микола Міхновський // Див. в книзі: Націоналізм. Антологія. – К., 2000.
20. Москаленко А. Вступ до журналістики / Анатолій Москаленко. – К., 1997.
21. Подолян, М. П. Першооснови журналістської творчості. – К., 1997.
22. Подолян, М. П. Публіцистика як система жанрів / М. П. Подолян. – К. : ЦВП, 1998.
23. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи. – К. : Юрінформ, 1992.
24. Прилюк Д. М. Теорія і практика журналістської творчості : у 2 кн. / Д. М. Прилюк. – К., 1972-1973.
25. Різун В. В. Загальна характеристика масово-інформаційної діяльності / В. В. Різун. – К., 2000.
26. Сом Микола. Епітафії / Микола Сом. – К., 1998.
- Ученова В. Беседи о журналістике / В. Ученова. – М., 1985. – 208 с.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня магістра (протокол № 1 від «24» лютого 2020 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету (протокол № 5 від «26» лютого 2020 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

А.О. Алексеева